

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1987

BRNO 1990

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

František Janečka z Korytné předal referentovi kolekci sílexů, kterou získal na katastru obce Korytná v polohách: 1/ Padělky - U Lipin, 2/ Padělky - U hřbitova, 3/ Řepniska a 4/ U boží muky. První dvě leží jihozápadně od obce na levobřežní terase říčky Korečnice. Lokalita U boží muky byla zjištěna jižně od obce na pravobřežní terase téže říčky. Řepniska se nachází východně od obce na západním svahu kóty 450 v nadmořské výšce 360 m.

Soubor z polohy "U Lipin" obsahuje šipku typu Štrambersk - Krnov, srdčitou šipku s plošnou retuší, tři rydla, dvě škrabadla, drasadlo, tři mikročepela a úštěpy. Jako surovina byl použit vlářský radiolarit a rohovec patrně malopolského původu. Soubor doplňuje částečně obroušený úštěp hematitu. Na základě výskytu šipky typu Štrambersk - Krnov a srovnáním se souborem získaným B. Diatelem v Rudimově - můžeme stanici z polohy U Lipin datovat do období staršího eneolitu, a to spíše do jeho závěrečné fáze.

Lokalita "U hřbitova" je charakterizována hrotem čtvercového tvaru se širokým řapem a krátkými oboustrannými škrabadly s obitými oběma hranami. Jako surovina byl použit rohovec a vlářský radiolarit. Jediné analogie pro sílexy ze stanice "U hřbitova" existují na známém mezolitickém /epipaleolitickém/ sídlišti Opava - Kylešovice /Klíma 1948/. Výrazně se odlišuje od typologické skladby dosud známých poolšavských mezolitických stanic Luhačovice /Pavelčík 1953/ a Rudice /B. Diatel, J. Jurečka - soukromé sběry/. Tyto výrazné rozdíly /na úrovni kultur/ bezpečně odrážejí i jejich časovou rozdílnost, které z nich jsou starší a které mladší musí rozhodnout až další výzkum.

Na "Řepniskách" byly nalezeny tři čepelovité úštěpy, patrně neolitického stáří.

"U boží muky" našel Fr. Janečka deset sílexů, z nichž devět je z vlářského radiolaritu a jeden z bíle patinovaného rohovce. Z nástrojů je zastoupeno masivní čepelovité škrabadlo /nepravé kýlovité/, škrabadlo-retušér, pět čepelí s retušemi na hranách, báze krčkovitého vrtáku a hranové rydlo. Na základě typologického rozboru můžeme zřejmě soubor datovat do období mladšího paleolitu. Jisté vztahy můžeme sledovat k mladopaleolitické stanici Nivnice - Nivnické čtvrtky, ležící cca 3 - 4 km severozápadním směrem.

L i t e r a t u r a :

Klíma, B. 1948: Mezolitická industrie na Kylešovském kopci v Opavě. Opava.

Pavelčík, Jan 1953: Nové archeologické nálezy v obcích okresu uherskobrodského v letech 1944 - 1952. Rkp. uloženy v archivu AÚ ČSAV Brno.

S i l e x f u n d e i n K o r y t n á / B e z . U h e r s k é H r a d i š t ě / . František Janečka aus Korytná lieh dem Referenten eine Silexkollektion, die er im Kataster der Gemeinde sammelte. Sie stammt von vier Lokalitäten und ist zeitlich verschiedenartig datiert: 1/ Padělky - U Lipin - älteres Aneolithikum /Pfeilspitzen des Types Štrambersk - Krnov/; 2/ Padělky - U hřbitova - Mesolithikum /Spitzen des Types Opava - Kylešovice/; Řepniska - Neolithikum; 4/ U boží muky - jüngeres Paläolithikum.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM NA OPEVNĚNÉM SÍDLIŠTI LINEÁRNÍ KULTURY V UNIČOVĚ /okr.

Olomouc/

Miroslav Bálek, Antonín Štrof, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 8 - 10, tab. 3/

Uničovská lokalita byla výhledově vytypována pro použití geofyzikálního měření, jehož účelem mělo být vysledování průběhu již dříve zjištěného lineárního příkopu /Nekvasil 1953/. Během návštěvy lokality byly M. Bálkem zaregistrovány první přípravné práce na právě započaté výstavbě nové trasy městské stoky. Po provedení posledních skrývek zahájili autoři za spoluúčasti techničky D. Vorlíčkové výzkum bezprostředně ohrožené plochy. Vlastní odkryvné práce probíhaly /silně ztěžovány deštivým počasím/ od května do června.

Narušená lokalita se nachází při jižním obvodu městské zástavby v trati "Na nivách" při silniční spoje Uničov - Želechovice na mírně vyvýšeném pravém břehu říčky Oskavy. Poměrně rovný terén dosahuje zhruba 234 m n.m., v místě se zachyceným pravěkým osídlením je mírně zvýšen o 1,5 m. Podloží tvoří sprašové vrstvy ležící na pohyblivých píscích, svrchní humózní vrstva do-

sahovala v profilech skrývek 0,7 - 1,0 m a zčásti - jak lze soudit z menších koncentrací keramiky a mazanic - byla totožná s kulturní vrstvou. V podstatě tutéž situaci zjistil J. Nekvasil v roce 1951 při záchranném výzkumu na stavbě původní stoky, která probíhá souběžně se stokou nově budovanou 5 m na západ /Nekvasil, nál. zpráva č.j. 170/52 v archivu AÚ Brno/.

Při záchranném výzkumu bylo prozkoumáno či sondážně ověřeno 29 sídlištních objektů lineární kultury. Výzkum /časově podmíněný probíhajících pracemi stavbařů/ se proto zaměřil na výraznější sídlištní prvky. Většinu objektů představovaly sídlištní jámy, hliníky a stavební jámy, ve dvou větších koncentracích byly odkryty i kúlové jamky, umožňující předpoklad nadzemních staveb /na lokalitě ostatně J. Nekvasilem zjištěných/.

Nejvýraznějším a nejdůležitějším objektem se při odkryvech jevil zahloubený příkop, plynule navazující na stejný útvar prozkoumaný již J. Nekvasilem v severní části sledované plochy. Při východním okraji nově skryté plochy byl příkop dokonce přerušen 1,8 m širokým vstupem s kúlovou jamkou ve východní části. Západní část příkopu byla při dně široká 1,6 - 2,6 m, hloubka v profilu po odečtení vrstvy ornice byla 1,0 m. Dno východní části pak bylo v hloubce 1,2 m, šířka příkopu dosahovala až 2,9 m. Ze záasyu obou částí bylo získáno poměrně dost nálezů, umožňujících nejen bezpečné určení kulturní, ale i předběžné vývojové zařazení především keramiky. Tvarem i výzdobou odpovídají nálezy mladšímu úseku II. fáze R. Tichého /Tichý 1962/, pouze jediný zlomek z horní partie záasyu východní části příkopu již patří III. fázi - šáreckému stupni. Za zmínku stojí i nálezy keramických korálků a zuhelnatělých obilek /včetně jejich otisků na keramice/ z východní části příkopu. Díky dobrým geologickým podmínkám /patrně zde nedošlo k tak výraznému odvápnění spraší/ se dochovala v objektech velmi dobře keramika, na níž jsme často nacházeli oboustranné tuhování povrchu. Rovněž tak poměrně dobře dochované zvířecí kosti a výrobky z nich /šídla, hladidlo aj./ dokládají výjimečnost této lokality a její vhodnost pro další výzkum. Ten se za současného stavu zaměřuje na zjištění dalšího průběhu příkopu /ve spolupráci s RNDr. V. Haškem, CSc., z n.p. Geofyzika Brno/ pomocí geofyzikálních metod a případně i letecké prospekce.

J. Nekvasil zjistil při výzkumu halštatské sídlištní objekty a jeden žárový hrob, na námi prozkoumané ploše jsme zachytili pouze několik střepů v kulturní vrstvě v profilu.

Opevnění lineárního sídliště příkopem bylo při tomto novém odkryvu opět potvrzeno a uničovská lokalita patří /společně s Bořitovem a Vedrovicemi/ k nížinným opevněným sídlištím staršího neolitu na Moravě.

L i t e r a t u r a :

Nekvasil, J. 1953: Nálezy z Uničova na Moravě, AR V, 725-730.

Tichý, R. 1962: Osídlení s volutovou keramikou na Moravě, PA LIII, 245-305.

Rettungsgrabung der befestigten Siedlung der Kultur mit Linearkeramik in Uničov /Bez. Olomouc/. Beim Ausbau des Stadtkanals in Uničov in der Flur Na nivách wurde wiederum die mit einem Graben befestigte Siedlung der Linearkeramik gestört. Erstmals stellte sie /gemeinsam mit hallstattzeitlichen Funden/ J. Nekvasil bei einer ähnlichen Aktion im Jahre 1951 fest. Bei der neuen Rettungsgrabung hat man wiederum einige Zehner von Siedlungsobjekten, 2 grössere Konzentrationen von Pfostengruben und einen Befestigungsgraben untersucht, der mit seinem Verlauf an den im Jahre 1951 abgedeckten Graben anschliesst. Die Breite des Grabens am Boden bewegte sich zwischen 1,6 - 2,6 m, beim Rand erreichte sie bis 2,9 m, die Tiefe schwankte zwischen 1,0 - 1,2 m. Der Graben war durch einen 1,8 m breiten Eintritt mit einer Pfostengrube beim Ostrand unterbrochen. Die Keramikfunde von der Siedlung sowie aus dem Graben gehören grösstenteils dem jüngeren Abschnitt der II. Phase, nach der Gliederung von R. Tichý /1962/ an, aus den oberen Partien des Grabens stammt vereinzelt auch Keramik der III. Phase aus der Grabung im Jahre 1951 kennen wir auch Keramik der Želiezovce-Types. Die Keramik hat häufig eine beiderseitige Graphitierung der Oberfläche, es blieben Tierknochen sowie beinernes Werkzeug erhalten. Aus dem Graben stammen auch keramische Perlen und verkohlte Getreidekörner.

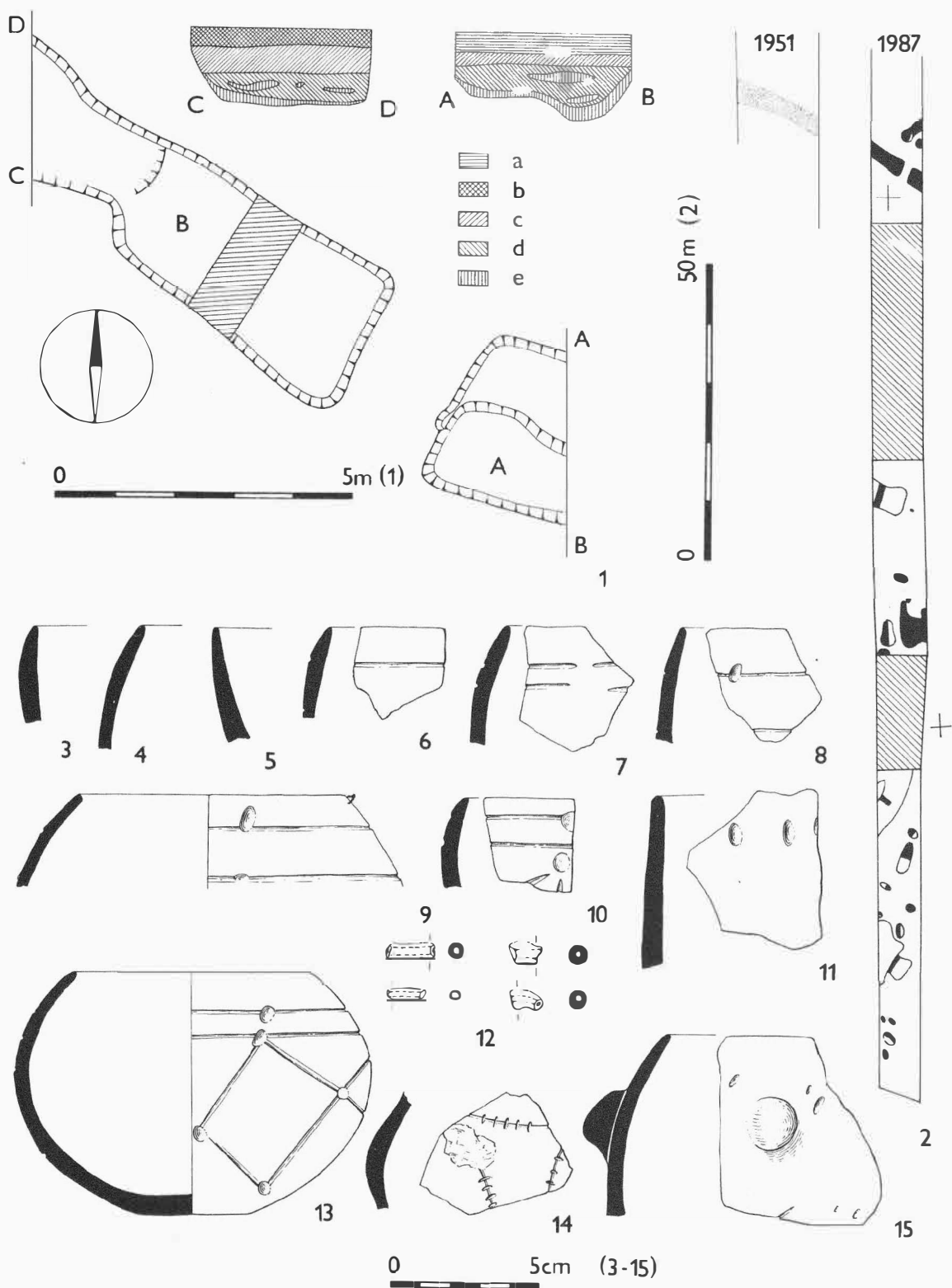
SIEDLUNG DES VOLKES MIT STICHBANDKERAMIK IN BULHARY /Bez. Břeclav/

Jaroslav P e š k a , Regionální muzeum Mikulov, Ivo R a k o v s k ý , AÚ ČSAV Brno

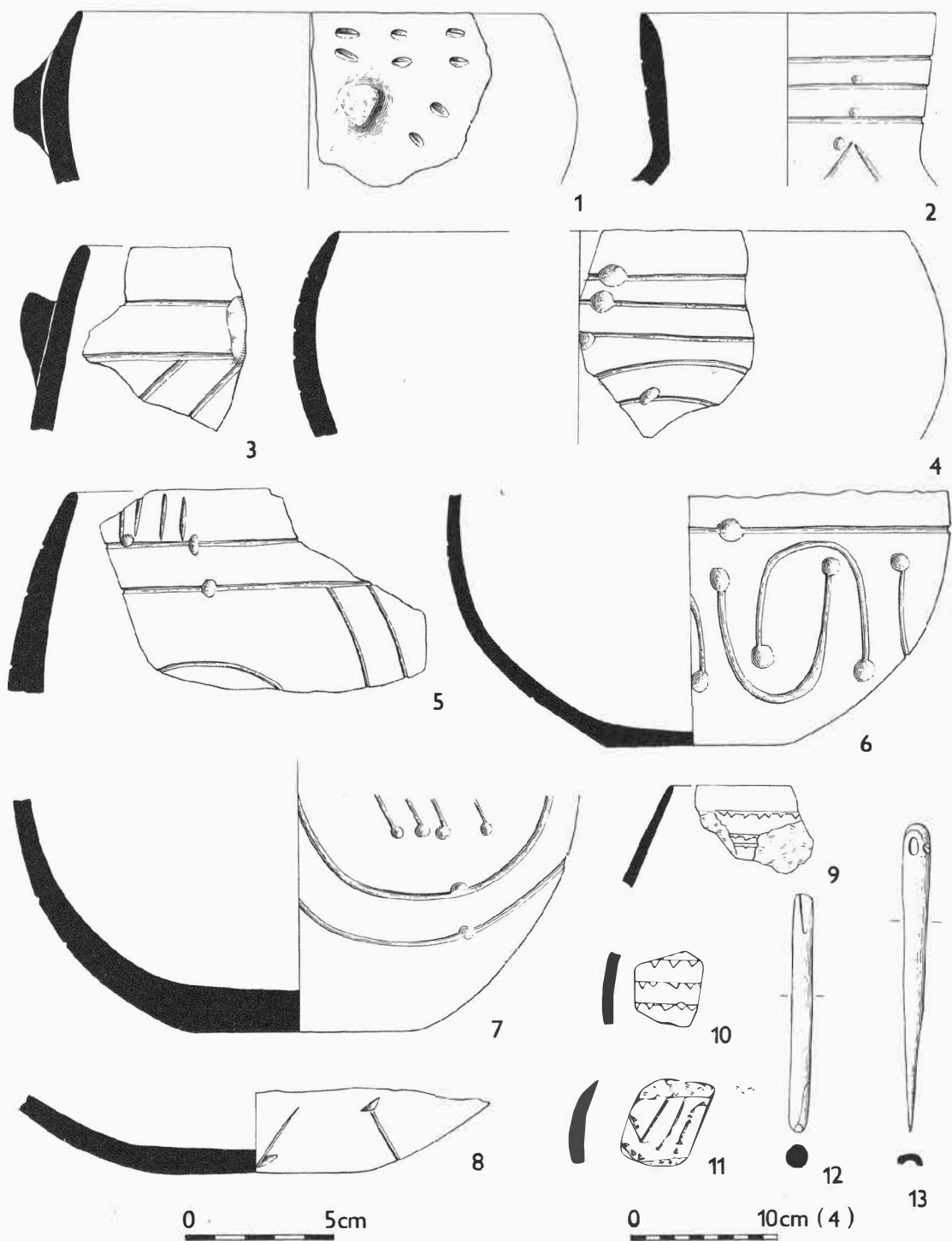
Im September 1987 führten wir eine kleinere Feststellungsgrabung auf der Siedlung des Volkes mit Stichbandkeramik in der Flur "Aušcker" am südöstlichen Rand von Bulhary durch /Hlad-

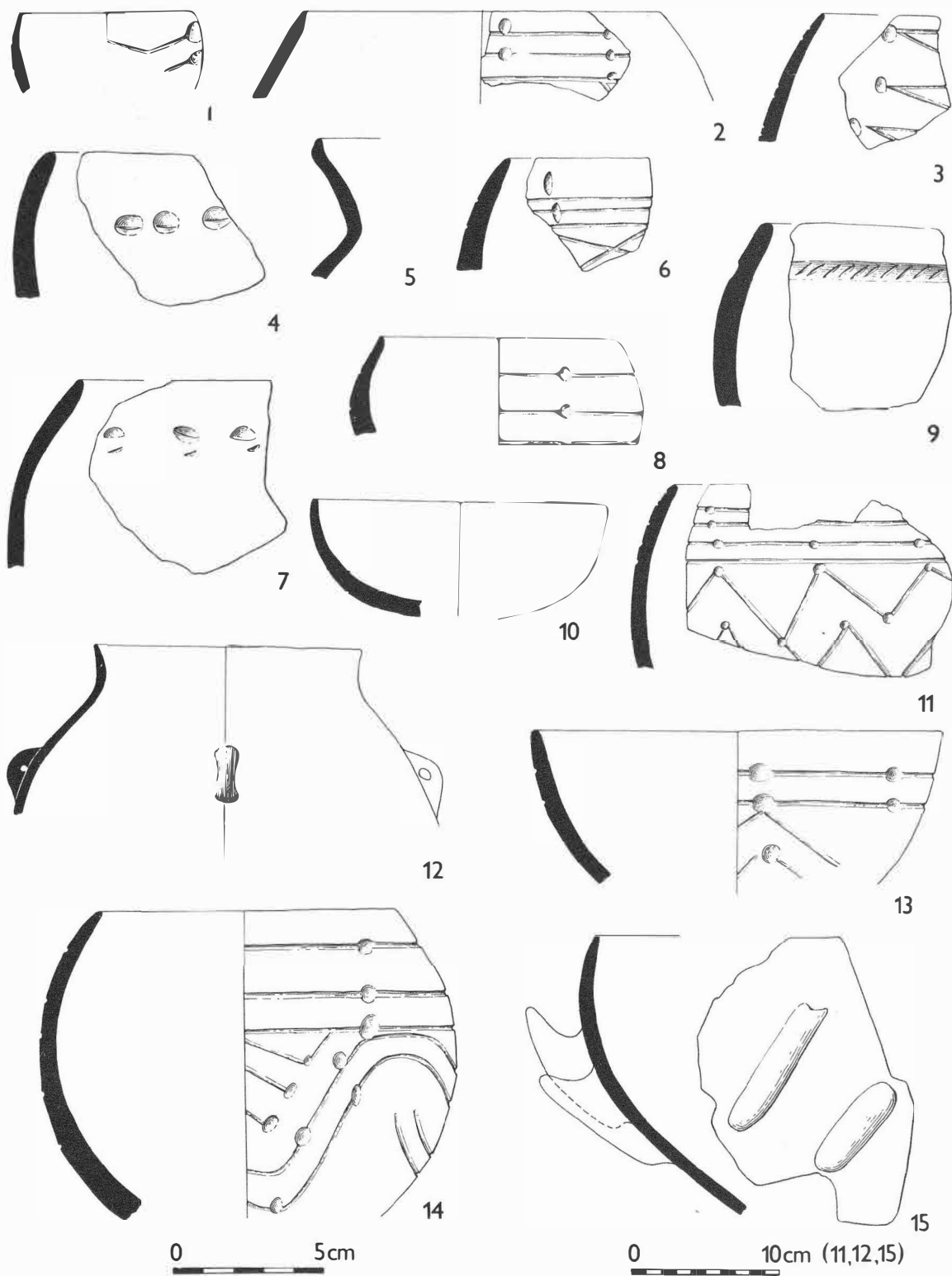
Tab. 3. Uničov /okr. Olomouc/. 1 rýsující se příkop kultury lineární; 2 příkop se vstupem, pohled od Z. - 1 auf der Fläche sich abhebender Graben der Linearkultur; 2 Graben mit Eintritt, Anblick von W.

Obr. 8. Uničov /okr. Olomouc/. 1 půdorys a profily příkopů, kultura lineární; 2 celkový plán sledované plochy s vyznačeným průběhem příkopu z r. 1951; 3-11, 13-15 keramika z výplně příkopu; 12 hliněné korálky. - 1 Grundriss und Profile der Gräben, Linearkultur; 2 Gesamtplan der untersuchten Fläche mit markiertem Verlauf des Grabens aus dem Jahre 1951; 3-11, 13-15 Keramik aus Grabenausfüllung; 12 Tonperlen.

Obr. 9. Uničov / okr. Olomouc/. 1-8 výběr keramiky z objektů kultury lineární; 9-11 keramika šáreckého stupně; 12-13 kostěná industrie. - 1-8 Keramikauswahl aus Objekten der Linearkultur; 9-11 Keramik der Šárka-Stufe; 12-13 Knochenindustrie.

Obr. 10. Uničov /okr. Olomouc/. Výběr keramiky z objektů kultury lineární. - Keramikauswahl aus Objekten der Linearkultur.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1987

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulik
Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Grafická úprava: L. Trávníčková
Na titulním listě: nádoba únětické kultury z Újezda u Brna
Tisk: **PENTA**
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejné